

773

P A T R I S T I C I

774

Viro hoc celebri memorantur, indicanturque *Codices* alii Versiōnem hanc nostram continentes, cui, utut fideli, minus tamen cultae succedere Versio *Jac. Fabri Stapul. Jac. Billii*, et haec limata denuo a *Mich. le Quien O. P.* qui cum aliis *Johannis Damasc.* Operibus nostrum titulo: *Εκδοσις ἀρχαίας τῆς ὁρθοδόξου Πίστεως* edidit *Parif. 1712. T. I. p. 123.* Rubrica C. 1. in *Cod.* nostro haec est: *Quam incomprehensibilis est deus. et quam non oportet querere et circumscrutari quae non sunt tradita nobis a sanctis prophetis et apostolis et evangelis.* Initium vero: *Deum nemo uidit unquam. Unigenitus filius dei qui est in sinu patris ipse enarrauit &c.* Finis: *indeficiens id quod ab ipso est gaudium fructificantes. Explicit damascenus.*

IV. fol. 273. p. 2. Incipit de spiritu et anima. Initium: *Quoniam dictum est mihi, ut meipsum cognoscam &c.* *Cod. CCXXV.* Tractatum hunc produximus sub *Augustini* nomine, inter cujus Rejctanea etiam legitur edit. *Maur. T. VI. Append. col. 35.* Extat tamen etiam apud *Hugonem de S. Victore*, in cujus edit. *Rotom. 1648. T. II. p. 135. Librum II. de Anima* constituit et *Capitibus 33.* definitur, in quorum 18. et 19. unitis finitur in *Codice* his verbis: *aliud non sit quam ratio; quae sunt postrema Capituli 33. in edit. Maur. supracit.* cujus autoribus Compilatio haec tribuenda videtur *Alchero Claraevall. Mo-*

nacho. Vide *praeuium* eorum *Monitum.*

CCXXXIX.

VI F 22

Codex membraneus lat. Sec. 4to XII. Folior. 157. 4. probe scriptus, rubricisque signatus *Varia* complectitur, quae suo ordine edifferemus. I. In *Nomine domini. Incipit Liber Sancti Augustini De Quatuor Virtutibus Caritatis.* Est Sermo in illud *Pauli ad Cor. I. 13. Caritas omnia tolerat, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet*, quae 4. καλα *Noter quatuor Virtutes* adpellat. Abjudicatus *Augustino* legitur in *Append. Opp. T. V. edit. Maur. Parif. 1683. col. 190.* Incipit: *Desiderium caritatis uestre a nobis exigit debitum sermonis officium &c.* et finit: *fructum in uobis inueniat operis. non folia laudis.* Lectio in *Edit. perfectior.*

II. fol. 7. Incipit sermo sancti *Augustini De Penitentia.* Ita inscriptus legitur etiam inter *Homilias Caesarii Arelat.* numero XLIV. *Bibl. PP. Lugd. T. VIII. p. 859.* Neutrius tamen esse censent *Autores Hist. Lit. Franc. T. III. p. 228.* Quoniam vero bonae notae est, et in *Bibl. suprac.* principio mancus, quae ibi defunt, e *Cod.* supplebo. *Admoneo Fratres in conspectu dei timore uestro timorem meum. Qui autem non timet, timentem me contempnit. sed malo suo. Audite ergo quae dicturus sum. Certus sum quia homo baptizatus sed uitam non*

Ccc 2

audeo

audeo dicere peccator (Mendosum hic aliquid, collatione tollendum) quis enim sine peccato. sed si uitam sine crimine duxerit. et alia peccata habuerit quae cottidie dimittantur in oratione dicentis. dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. si ergo faciat quod sibi a deo cupit fieri. quando diem finierit uitam non finit. sed transit de uita ad uitam. de laboriosa ad quietam. de misera ad beatam. de temporali ad eternam. Siue iste uoluntate sua currat ad baptismum. siue in periculo constitutus baptizetur et transeat. ad deum uadit. ad requiem uadit. baptizatus autem et postea desertor uiolatorque sacramenti fuerit. peccat et deum repellit a se. Si autem agat penitentiam &c. deinceps, ut in *Edit.* licet frequenti Lectionis varietate.

III. fol. 8. p. 2. Incipit ejusdem (Augustini) de ieiunio et oratione. Initium: *Aduersus Demonum nequitiam quae dominus arma nobis ostendit. debemus utique retinere &c.* Finis: *Hoc prestat ieiunium. hoc prestat oratio.* Sermo brevis ablegatus a Maurianis ad Append. T. V. col. 134.

IV. fol. 9. p. 2. Admonitio ad populum. Initium: *Hodierna die qui baptizati sunt in christo et regenerati alloquamur eos. et uos in eis. et ipsos in uobis &c.* Est Augustini Sermo I. in die Paschae T. V. col. 968. qui finit: *sed uoluit de sepulchro resurgere, non abs lectionis varietate.* Ita Editum: *inter paucos angustam uiam ambulantes non eritis.* Cod. in pau-

cis angustam uiam non ambulatis. Ed. *diaboli susurrectionem.* Cod. *usurpationem.* Ed. *Venit inimicus.* Cod. Monet &c.

V. fol. 11. De Morte. Initium: *Mors autem uera quam non timent homines. separatio est anime a deo. &c.* Excerptum est ex Aug. Sermonem II. in Partem 2. Psalmi XLVIII. et v. *Sicut oves in inferno posita &c.* qui legitur T. IV. col. 436. Pertingit autem a n. 2. ad n. 5. in haec uerba definens: *tantam uetustatem et corruptionem suppliciorum habebit in inferno.*

VI. fol. 13. In hoc libello increpatur dolosus et iracundus. Initium: *Intendite fratres mei ad caritatem. quam sic laudat diuina scriptura &c.* Est Sermo Aug. de Dilectione Inimicorum, qui legitur T. V. col. 1491. et finit: *in hoc mortali corpore et in futuro. in secula seculorum. Amen.* Textus mendosior Editis. Ita legas cauallarius pro Tabellarius.

VII. fol. 14. p. 2. Sermo sancti Augustini De quadagesime abstinentia. Initium: *Omne Vite nostre tempus stadium quoddam debemus putare uirtutum &c.* Finis: *ut ad eternam et ueram uitam uos perducatur ipse, qui uiuit &c.* Repositus in Append. T. V. col. 253. De Quadagesima IV.

VIII. fol. 15. p. 2. De Cogitationibus. Initium: *Primum quidem cogitationibus malis repugnandum est. ut cum aliquid carnale aut sordidum &c.* T. VI. Aug. in Append. censetur Sermo LXXVI. ad Fratres in Eremito, col. 378.

ubi notant *Mauriani*, illum jam in *Cod. Remig.* 700. annorum *Augustino* tribui.

IX. fol. 16. p. 2. Incipit sermo sancti *Augustini* ubi increpat (ur) qui diu iram in pectore retinet et non uult humiliari. Initium: *Omnis Homo qui uult de inimico suo uindicari &c.* Est Sermo *LXXIII.* ad Fratres in *Eremo* T. VI. col. 377.

X. fol. 17. De *Decimis*. Initium: *Scriptum est Fratres domini est terra et plenitudo eius. Serui domini sumus pariter et coloni &c.* Reipsa Sermo *LXXVII.* *Caesarii*, reiectus in *Append. T. V.* *Aug.* col. 460. verum multum interpolatus, et jam in *Edit.* jam in *Cod.* plenior; in *Cod.* tamen deficiens in his verbis: *Nemo te fideliter redimit. quia tu te redimere noluiisti.*

XI. fol. 18. p. 2. Sermo eiusdem. De futura uita cogitandum. Initium: *Fratres karissimi. quod audiuius dici ut sursum cor habeamus spe fit &c.* Pars est Sermonis de *Ascensione Domini*, quem *Mauriani* e vetustissimo *Cod. Remigiano* erutum *Augustino* tribuerunt T. V. col. 1521. Fortasse tamen non nisi e variis *Augustini* cogitatis confarcinatus est. Ita expositionem loci *Athor.* IX. 4. *Saule, Saule! quid me persequeris &c.* et similitudinem de uno alterius pedem calcante eandem habet *Augustinus* Serm. *CCCXLV.* de *Contemptu Mundi.* T. eod. col. 1336.

XII. fol. 19. De *Oratione Dominica.* Initium: *Fratres diebus*

istis quos agimus obseruatione uite nostre quamdiu uiuimus. admonet nos scriptura diuina &c. Difficile quis ex hoc initio arbitretur Sermonem hunc esse *Augustini* *CCXI.* In *Quadragesima VII.* T. V. col. 933. inscriptum: *De fraterna Concordia et condonatione offensarum.* Verum integer non est; post verba enim: *et utinam eradicet illa deus de agro suo id est de cordibus uestris*, sequuntur aliunde congesta monita de *Dilectione*, *Pace*, *Officio Sacerdotum*, quae in *Augustino* non reperi, quaeque incipiunt: *Diuina uox est. inueniam quod dimisi. Plantare radicitus dei est. euellere penitus inimici &c.* Nec adeo bene cohaerent.

XIII. fol. 21. De *Diuite.* Initium: *Quem enim diligit deus corripit. flagellat autem omnem filium quem recipit. Igitur si omnem filium ad hoc flagellat ut corrigit &c.* Est Pars posterior Sermonis *LVI.* in *Append. T. V.* col. 103. quam notant *Mauriani* in quodam *Cod. Victorino* pariter fine Parte priori inueniri, et *Caesario* inscribi. Obserua, quam ineptos et indagatori molestos Titulos *Laciniis* hisce suis praefixerit *Librarius noster.*

XIV. fol. 23. De *natiuitate domini.* Initium: *Audistis Fratres Quemadmodum nobis hodie euangelista generationis christi retulerit sacramentum &c.* Sermonem hunc non spernendum neque apud *Augustinum*, neque alibi inuenio. Prosequitur ille: *Christi inquit generatio sic erat. Cum esset desponsata*

sata — uoluit occulte dimittere eam. Et quomodo iustus. qui conceptum sponsae non discutit. suspecti non exequitur causas. pudoris coniugii famam non uindicat. sed relinquit. Uoluit occulte dimittere eam. Hoc pio magis conuenire quam iusto uidetur. sed humano iudicio non diuino. Penes deum neque pietas sine iusticia est. neque sine pietate iusticia. Celesti sensu sine bonitate equitas. sine equitate bonitas non habetur. Uirtutes semper complexae sibi sunt. uirtutes si separatae fuerint dilabuntur. Equitas sine bonitate seuitia est. et iusticia sine pietate crudelitas &c. Post Leonis M. tempora, id est, medium Sec. V. scriptum esse suadent ista: Ueniant et audiant qui greco turbine latinam nubilare nisi sunt puritatem. Antropotokon. cristotocon. Theotokon. Exit: Heticice desine iudicare iudicem tuum. sed adora in celis deum. quem deum magus adorauit in terris.

XV. fol. 25. Absque titulo, sed e praevio Codici elencho: *Eiusdem* (Augustini) *ad Virgines*. Initium: *Cum Mortalium mutabilis mens. uel bonis aliquando uel malis intentionibus delectetur &c.* Augustinum non sapit haec Tractatio, ideo rejecta in *Append. T. VI. col. 227.* titulo: *De Sobrietate et Castitate.*

XVI. fol. 32. Absque titulo, sed e praevio elencho: *Eiusdem de Carne superba.* Initium: *Ad Te manum meam extendo. Quem sentio in timore dei tenere uexillum &c.* Paulo post haec coincidunt cum c. 64. Tractatus de

salutaribus Documentis ad quemdam Comitem al. Militem olim Augustino tributi, sed restituendi Paulino Aquilej. ut volunt Mauriani, qui eum in *Append. T. VI. col. 193.* collocavere. Verum post ea verba: *sed caro peccat quae grauat animam,* Noster alio evagari incipit hoc modo: *Oculi autem duces sunt carnis. qui illi ducatum prestant, ut caro peccat. Anima autem nostra carcerem patitur. qui eam tenet inclusam &c.* Sed nimis frivolae sunt, quae sequuntur, ad Animam et Carnem ἀποστροφαι.

XVII. fol. 34. p. 2. Absque titulo, sed ex elencho: *Ejusdem de quinta feria passionis.* Elegans Sermo, quem tamen inter Augustinianos et Aliorum alios incassum quaesivi. Incipit ille: *In hodiernum Convivium qui sollempni frequentia convenistis. et cum christi discipulis immolatione agni pascha facere festinastis. sincera queso et plena caritatis pectora diuinis exhibete mysteriis. Nulla sit in mente duplicitas. ne liuoris nubilo interior homo fuscetur. Agnum comessurus agni innocentiam preferat. nec immaculate ouis lupina membra transfundat in uiscera &c.* Hinc ad exemplum Judae delabitur, a Juda ad Petri negationem, et tandem concludit: *Unde et nos fratres unanimiter fugiamus iniquorum fallatiosa conloquia. ut cum sanctis participemus gratiam sempiternam ueram pacem et trinitatis perpetuam unitatem ut cum sanctis omnibus in regnis celestibus triumphemus.*

XVIII. fol. 36. p. 2. E prae-
vio Codici Elencho: *Ejusdem*
(Aug.) *de sexta feria*. Initium:
Evangelicę series lectionis qua per
ordinem passionis dominicę gloriam
didicistis. credo quod adfatim non
solum aures. sed et corda uestre
deuotionis expleuerit. Percurritur
breviter Reliquum *Passionis Chri-*
sti, et definitur in haec verba:
uacui facti sunt carceres sepulchro-
rum et rediuiua corpora dominum
agnouerunt. Videtur ejusdem cum
praecedente Autoris mihi igno-
ti; *Augustini* enim non esse, cum
filius, tum frequentes, in quos
erumpit, adfectus suadent. At-
que in hoc *Sermone* finit. Elen-
chus Codici praefixus.

XIX. fol. 38. p. 2. Inscriptio
a secunda manu: *Incipit Vita*
Sancti Augustini Episcopi a Pos-
sidio episcopo conscripta. Initium:
Inspirante Rerum omnium Facto-
re et Governatore (Deo) mei me-
mor propositi &c. Vita haec a
Possidio Ep. Calamensi in *Numi-*
dia, qui per annos paene XL.
magni Praefulis, ut ait, *carita-*
ti inhaesit, scripta legitur edit.
Maur. T. X. append. col. 257.
et quidem correctius, quam in
Cod. ubi mox sub initium infidio-
sa menda euangelica pro angelica
et *Kartaginensi* pro *Thagastensi*.
Finis: *et in futuro omnipotentis*
dei promissis cum eodem perfruar.
Amen.

XX. fol. 62. *Incipit sermo do-*
mini iohannis constantinopolitani
episcopi. Initium: *Rogat dauid. ut*
multum ab iniquitate saluetur.
quod ergo pro hoc munus intulit?

Deo dixit. miserere mei &c. Ne-
que *Sermo* integer est, sed ex-
cerptum ex *Hom. II. in Psal.*
L. quae legitur in edit. *Opp. Pa-*
ris. T. V. 1724. p. 588. Neque
Homilia ista *Chrysostomi* est, ut
ibid. p. 572. docet *Montesalco-*
nus. Neque Versio exacta. Ita
paullo post quod graece: συναλ-
λαγμα 'εσι. διδωσιν ο θεος, διδωσιν
ο σωζομενος. εδωκεν ο θεος 'ελεος,
'εδωκεν ο σωζομενος 'εξομολογησιν.
Noster reddit, *Uicissitudo est.*
deus dat quod et saluti proficiat
reus. Deus dedit misericordiam
suam. dedit et qui peccauit confes-
sionem peccatorum suorum. Ulti-
ma sunt: *et dum hec facis deus*
dat remedium anime tue, quae
nequidem in Graeco habentur.

XXI. fol. 63. p. 2. ἀνεπιγε-
αφος *Congeries* quaedam *Praecep-*
torum moralium, cujus initium:
Dilige deum. sapientiam disce. om-
nia cum mensura age. Quod odis
et tibi fieri non uis alii non facias
&c. Finis: *Scit enim deus peti-*
ciones tuas ante quam petas. et
que cogitas non ignorat.

XXII. fol. 65. rursus ἀνεπιγε-
αφος *Affertio Deum esse facto-*
rem Animarum. Initium: *Sic enim*
dicit deus. a me enim exiit spiri-
tus. et flatum omnem ego creo.
Nonne hic est deus qui uocauit
puerum suum iacob et israel ser-
uum suum qui finxit eum in utero
&c. Ita conglobatis multis *Scrit-*
turae locis concluditur: *Cesset*
assertio prauissima nullis auctoribus
communita. cesset plato qui dicit
fontem esse animarum. cesset her-
mogenes qui dicit nihil post mor-
tem

tem hominem futurum. cesset episcurus qui testatur ad uicem eorum. cesset nefandissima secta saduceorum que resurrectionem negat. cesset aristotiles pariter et manes similis eorum qui dicunt corpus esse fantasma &c.

XXIII. fol. 67. sequitur alia manu exaratum *Diplomatarium*, seu *Epistolare* quod sequentia complectitur: 1°. *Epistolam Symmaci Papae ad Theodorum sancte lauriacensis ecclesie archiepiscopum*, quae incipit: *Diebus uite tue pallii usum &c.* Theodorum hunc inter Episcopos vagos seu regionarios censet M. Hansizius T. I. Germ. Sac. Coroll. 2. et 5. Epistola data inter an. 498 — 514. legitur ad calc. *Chronici Reichenperg.* editi Monachii per Cph. Gewoldum 1611. p. 5. 4. 2do. *Epistolam Agapiti Papae ad Gerbardum sancte lauriacensis ecclesie archiepiscopum*, quae incipit: *Petitiones tuas pro renouandis siue approbandis ecclesie tue priuilegiis &c.* Gerbardus obiit a. 946. aut 47. Agapitus a. 946. sedem conscendit. Epistola legitur post *Chron. cit.* p. 13. 3^{io}. *Epistolam Eugenii (II.) Papae ad Rathfredum sancte fauianensis ecclesie, methodium speculiulienensis quae et ouguturenensis (ed. Soriguturenensis) alcbuuinum nitrauensis, ammonem vetuarensis episcopos; item Tutundum et Moimarum duces huius quae et auidia dicitur. atque marauig.* Incipit: *Desiderio salutis animarum uestrarum filii in christo karissimi &c.* Data intra an. 824 — 26. legitur *Chron. cit.*

p. 17. 4^{io}. *Epistolam Hattonis (I.) presulis mogontiensis ecclesie ad Papam*, qui fuit Johannes IX. nuntiatur enim illi mors Arnulfi Imp. quae in an. 899. incidit Johannis secundum. Mirum tamen videri possit mortem Arnulfi e Germania in Italiam nuntiari, cum is in Italia Firmum obsidens extinctus sit. Incipit: *Nouerit igitur sublimitas sanctitatis uestrae quod nulla fratrum unanimitas &c.* et legitur *Chron. cit.* p. 20. 5^{io}. *Epistolam Leonis Papae Junioris, i. e. VII. ad Gerbardum sancte lauriacensis ecclesie archiepiscopum.* Incipit: *Si pastores ouium solem geluque pro gregis sui custodia &c.* Scripta an. 937. ut Hansiz. cit. qui eam p. 191. totam refert, non tamen e Gewoldo p. 6. neque e nostro Cod. cum ab utroque in minutiis quibusdam differat. 6^{io}. *Epistolam Ejusdem Leonis ad Reges, duces, episcopos, abbates, comites, egilolfum iuuuauensis, isingrimum ratisponensis, lantbertum frisingensis, uinsundum sebonensis ecclesie episcopos et ceteros per galliam, germaniam, bauuariam, alamanniam commorantes.* Initium: *Si instituta ecclesiastica ut sunt a beatis apostolis tradita &c.* Scripta intra an. 935 — 39. quibus fedit Egilolfus. Extat *Chron. cit.* p. 8. sed confer etiam Hansizii T. II. p. 147. et I. p. 192. 7mo. *Epistolam theotmari iuuuauensis, Uualdonis frisingensis, Erchanbaldi eistatensis, Zacharie sebonensis, Tutonis radisponensis, Richarii patauensis ecclesie episcoporum ad iohan-*

785

P A T R I S T I C I

786

iobannem (IX.) pontificem. Incipit: *Antecessorum uestrorum decretis et catholicorum patrum institutis &c.* et legitur cum *Chron. cit.* p. 33. tum *Hansiz. T. I.* p. 176. sed utrobique prave scrip-

tum *Maraci* pro *Marau*, ut habet Noster. Pertinet ad an. 900. sub cuius finem *Johannes* obiit. In 4. subjectis verficulis miror, neque *Gewoldum* nec *Hansizium* vidisse σφαλμα:

*Sisque tuis famulis protector verus et impos
Commendes Domino &c.*

Repone cum Nostro, et ipsos *Commendes domino.* 8vo. *Epistolam Benedicti* (VII.) pontificis ad *Hrobertum* (*Ruotbertum*, *Rupertum*) *mogontine*, *diotricum treuerensis*, *adalbertum magdaburgensis*, *gereonem coloniensis*, *fridaricum iuuauensis* *adaldagum premensis ecclesie archiepiscopos*, item *Ottonem* (II.) *Imp.* et nepotem ejus *heinricum ducem bauuariorum &c.* Initium: *Oportet iustis supplicantium petitionibus nos semper faciles &c.* *Epistola* ad an. 974. pertinet, et legitur in *Chron. cit.* p. 29. *Hansiz. T. I.* p. 213. 9no. *Epistolam Piligrimi sancte lauracensis ecclesie humilis seruitoris ad benedictum* (VII.) pontificem. Initium: *Notum fieri dignetur uobis summe sacerdotum presul &c.* *Epistola* ejusdem anni, legitur in *Chron. cit.* p. 24. *Hansiz. T. I.* p. 211.

Novem his *Epistolis* adhaerent *Chartae* IV. *Prima* hujus tenoris: *Cunctis christiana fidelitate degentibus notum sit presentibus atque futuris. quod comes Ratpoto pro remedio anime sue. coniugisque Matbilde tradidit pontifici Eigilberto* (*Egilberto*, *Angelberto*, *Engelberto*) *patauiensis*
Denis Codd. mss. theol. Bibl. Palat.

ecclesie prouisorii. ecclesiam quam in patrimonio suo construxit. Ernustisprunnin. cum dote. et familia atque decimatione. quin cum omni lege. Huius videlicet muneris donum pretitulatus presul rogauit tradere in manum piligrimi sui militis. eo tenore. ut sua comitisque presignati postulatione traderet quocumque (quandocumque?) peterent. His namque rebus ita completis. dedicauit ecclesiam predictus pontifex. Ecce celebratione dedicationis completa. tradidit piligrinus manu potentatiua (alias potestativa) postulatione comitis et episcopi ecclesiam prefatam ad sanctum stephanum perpetualiter seruituram. Huius rei testes sunt. Ratpoto. Purchart. Arnolt. Aribo. Ekkiribc. Gerbobc. Hartuuic. Arnolt. Sedit Engelbertus hic ab an. 1045—65. Ernstbrunn inf. Austriae Oppidum hodie ad Comites Sinzendorfos pertinet. Secunda Charta confirmat Ecclesiae Pataviensi Jus Decimationis intra Anesum (Onasum) fluvium et Comagenum (Cetium) Montem Piligrimo Episcopo, atque adeo intra an. 971. et 991. Legitur illa, quod mirum, ad calcem supra recensiti Epistolaris

D d d

in

in edit. *Gewoldi* p. 38. uti et sequens. Confer etiam *Hansizium* T. II. p. 204. Nomina Sacramentalium f. Testium variant. *Tertia*, ut dixi, extat apud *Gewold*. p. 39. pariter *Piligrimo* sedente, agitque de *Decimis ad Ecclesias baptismales* (parochiales) in *Austria* super. pertinentibus. Sed nomina Locorum non parum variant. Ita Edit. *Sirnich*, *Sabanich*, *Strepurch*, *Rutte*, *Suamar*, *Ravuesfwanck*, *Tunzendorff*, *Schonbering*, *Nardin*, Cod. vero *Sirnichba*, *Sabinichba*, *Stirapurch*, *Rum*, *Suammara*, *Wolfeswanch*, *Tunzinestorf*, *Sconberigan*, *Nardina*. Edit. decimam de *Agest* et de *Buechnauwe*, Cod. decimam de *agesta*. ex colonis omnique curtis illius pertinentia. Ad *linzam* autem decimam de *chazapach*. et de *puochonoua*. Quae loca paene omnia parce detortis nominibus vel hodie supersunt. Praeterea in Edit. omissi sunt *Sacramentales* vel *Testes* jurati sequentes: *Mimilo*. *Ellinperbt*. *Reginger*. *Eccho*. *Walto*. *Altman*. *Reginbart*. *Azali*. *Hezeman*. *Liuziman*. *Gezo*. *Item Gelo*. Et in universum scribendi Ratio multo recentior in Edit. quam in Cod. Quarta pariter, uti *Prima*, inedita sic sonat: *Sciat industria omnium christi fidelium presentium atque futurorum. qualiter comes Keroldus pro redemptione animae suae conjugisque suae christine donaret presuli Egilberto patauensis ecclesiae prouisorii. ecclesiam quam construxit in predio suo. Hornarun.* (Horna Civ. Austriae?) cum do-

te et familia ac decimatione. et cum omni lege. Tanti uidelicet muneris donaria pontifex pretitulus rogauit mox tradere in manum piligrimi. ea lege ut sua comitisque presignati postulatione traderet. quocumque peteret. His ita pro certo completis dedicauit episcopus ecclesiam. Ecce sacramento angelice celebrationis finito tradidit piligrinus potentatiua manu postulatione comitis. et episcopi ecclesiam prefatam ad sanctum Stephanum (Titulum scil. Ecclesiae Cathedr. Patav.) inibi perpetua-liter famulaturam. Huius rei testes sunt. *Kerolt*. *Poppo*. *Gerboch*. *Hartuic*. *Raffolt*. *Adabram*. *Pero*. *Gotapolt*. *Lanzo*. *Walthalm*.

XXIV. fol. 91. praemisso *Elencho* sequuntur varia e PP. congesta genuina et spuria, manique elegantiore descripta, et primo quidem: *Sermo Venerabilis Viri Ambrosii Episcopi de Dignitate Sacerdotis ad Theodorum Subdiaconum*. Extat *Sermo* hic seu *Libellus* inter *Ambrosio* subposita edit. *Maur*. T. II. *Paris*. 1690. col. 357. enumeranturque in *Admonit.* praevia diversae Inscriptiones, quibus in variis Codd. et Editt. gaudet; nullibi tamen *Theodori Subdiaconi* facta mentione. Cum vero ubique *Ambrosio* tribuatur, *Mabilonius* in unico Cod. *Lemovic*. *Gilberto Philosopho*, qui postea *Silvester* II. Sec. X. Pont. Rom. fuit, inscriptum invenit, et P. II. *Analect.* edidit, veriore certe Autorem nactus, sed *Gerbertus* pro *Gilberto* dicendus erat.

Exem-

Exemplum porro nostrum non modo ab edit. *Mabillon*. verum etiam a *supracit.* multum differt, ut vel e principio, quod adducam, liquebit. Si periculum damnationis eternae quam nequam servus pro retenta pecunia domini sui meruit uolumus euadere fratres karissimi. sollicite considerare debemus. quam terribiliter euangelicus eum sermo increpat dicens. Serue nequam. quare non dedisti pecuniam meam &c. Per decursum tamen Sententia, quin et verba passim servata sunt, constructione solum mutata. C. V. ubi *Simoniaci* belle depinguntur, pro *aurum de locello invehere*, *Noster* legit: *aurum de sacello minuere*. Finis: *quae sanctis tuis omnibus promissisti dare. Tibi laus. tibi gratiarum actio. tibi honor uirtus et potestas per infinita secula seculorum Amen.*

XXV. fol. 99. p. 2. *Hieronymus de Sacris Ordinibus*. Initium: *Sacerdotalis nominis dignitatem quisquis cognoscere cupis &c.* Si paulisper legendo progredieris, incidis in *Opusculum de Septem Ordinibus Ecclesiae*, jam *Sec. IX. Hincmaro Rhem.* laudatum, sed *Isidoro Hisp.* e quo quaedam mutuatur, recentius, atque adeo inter *Hieronymi* spuria locatum T. XI. edit. *Vallars.* col. 113. Atque hic solummodo Prooemium habes, cui Interpolatur *Homiliae* speciem dedit, ut patet e fine: *deus erit semper memoria tui* (edit. in memoria tua) *et tu ad deum gaudens reuerteris* (edit. in domum tuam reuerteris) *ipso auxi-*

liante domino nostro Ihesu christo. qui cum patre &c.

XXVI. fol. 103. *De Sacramentis septem graduum ecclesiasticorum hier.* Praemisit hic Interpolator: *De Sacramentis septem graduum ecclesiasticorum prout domino inspirante possumus. ediffere re summis nisibus inchoamus.* Dein sequitur de primo seu *Fossariorum Ordine*, ut in edit. *Primus ergo in clericis fossariorum ordo est &c.* et sic de reliquis Ordinibus usque ad *Episcopalem*, qui cum edit. consentit usque ad illa verba: *ac melioris* (meliores?) *laicos scientiae agnitione uel uite intra ecclesiam recognoveris.* Hic vero in longe diversa, sed, ut mihi videtur, magis cohaerentia abit *Codex* noster, secus ac in edit. ubi nescio quae de *Catechumenis*, *Competentibus* ac *Baptizatis* sequuntur, cum *Noster* Episcopum instruere pergat hoc tenore: *Cessa si placet tale aliquid in ecclesia facere. sed potius prelatos quosque uiros elige. qui ordinati fidem teneant. dominum predicent. salutem adnuntient uniuersis. et bis qui peruersi sunt contradicant.* Ita postquam de Ordinatione, de Monachis, de Abstinencia et Jejunio egisset, dixissetque inter alia: *Volentes autem die sabbati ieiunare. ne prohibeas. sed potius iuues.* — *Die autem dominica reficiendum est. ut resurrectionis christi testes gaudium domini gentibus predicemus. Presertim cum apostolica sedes hanc regulam seruat. ut unusquisque episcoporum ecclesiae suae consuetudi-*

nem prout uoluerit inmutet, rursum cum edit. in his verbis coincidit: *Que si in caritate* (edit. veritate) *complecteris. intelligis* (ed. intelligens) *deum. opus uite agis et conuallis* (edit. commoraris) *in Christo &c.* Finis: *ut remissionem consequar peccatorum meorum*, post quae *Edita 30. lineis* ultra procurrunt, *Nostrum* vero formula homiletica terminat: *Prestante domino nostro iesu christo. qui cum patre &c.* Quae ab *Editis* absunt, 4. paginas constituunt in *Codice*, atque nec *Martianaeo*, nec *Vallarsio* Exemplum tale oblatum est.

XXVII. fol. 116. Item sermo sancti hieronimi ad rectores ecclesiarum de exortatione misericordiae et remissione peccatorum. Volupe videtur fuisse *Codici* huius scribae Titulos excogitare, qui investigatoribus crucem figerent. Quae hic vendit, deprompta sunt ex *Hieronimi Comment. in Epist. ad Ephef.* L. III. edit. *suprac.* T. VII. col. 637. praefixo initio homiletico in hunc modum: *Audistis in Lectione Apostolica cum legeretur fratres karissimi dicentem ephefensis beatum apostolum paulum. et per eos omnibus christi fidelibus. maxime tamen speculatoribus ecclesiae dei ubi ait. Estote autem inuicem benigni &c.*

XXVIII. fol. 117. p. 2. Item Sermo Sancti Hieronimi de Doctrina Sacerdotum. Initium: *In Sermonem igitur Fratres mei quem Beatus Paulus apostolus ephefensis dixit. et ipse dedit quosdam apo-*

stolos &c. Similis lacinia ex iisdem *Commentar.* L. II. edit. *suprac.* T. VII. col. 614. Non sat concinnum Exordium; neque enim *Paulus Sermonem* dixit, sed *Epistolam* scripsit *Ephefensis.*

XXIX. fol. 119. Item sermo sancti hier. qualiter errantes a doctoribus corrigantur. Initium: *Dignum existimo Fratres mei Dilectissimi ad eruditionem nostram apostoli uerba subtiliter indagare. qualiter ea quae in eis lateant &c.* Excerptum ex *Ejusd. Comment. in Epist. ad Galat.* in C. VI. v. 1. edit. *suprac.* T. VII. L. III. col. 518.

XXX. fol. 121. Item sermo sancti hier. quomodo intelligendum sit quod apostolus dicit: *fructus spiritus est caritas.* Initium: *Salutare satis et utile esse iudicatur fratres karissimi indagare subtiliter &c.* Laciniae duae ex eod. *Comment.* L. III. C. V. prior in v. 13. col. 494. altera in v. 22. col. 510.

XXXI. fol. 124. De hoc quod dicit apostolus paulus ad galathas. *bonum autem emulamini semper in bono.* Initium: *Paulo latius edisserere Caritati uestre desideramus karissimi fratres &c.* Titulus unam cum initio facit sententiam. Ex eod. *Comment. in Epist. ad Galat.* C. IV. v. 17. 18. edit. *cit.* col. 463. Sed post verba Hier. et nequaquam perire patiantur, is, qui *Hieronymum* Homileten fecit, adhortationem 17. linear. adiecit, quae incipit: *Sed nunc o fratres et comparticipes officii mei*

mei blande leniterque uos alloquor
&c. et ad invigilandum alienae
saluti extimulat.

XXXII. fol. 125. p. 2. Item
sermo sancti hieronimi de humilita-
te sacerdotum. Initium: Sicut Do-
minus et saluator noster in euange-
lio nos instruit humilitatem tenere
fratres mei &c. Ex eod. Com-
ment. in C. VI. v. 3. et 4. edit.
cit. col. 522.

XXXIII. fol. 127. p. 2. Item
sermo sancti hier. de sollicitudine
sacerdotum in populo. Initium: De
hoc quod apostolus ait ad galathas.
Filioli mei quos iterum parturio
&c. breuiter pertractare oportet
dilectissimi nobis &c. Ex eod. in
C. IV. v. 19. edit. col. 465.

XXXIV. fol. 129. p. 2. Item
hier. de doctrina sacerdotum in po-
pulo. Initium: Beati qui ambulant
in uirtutum uia, sed si ad uirtu-
tes usque peruenerint &c. Ex eod.
Comment. in C. IV. v. 15. 16.
edit. col. 461.

XXXV. fol. 131. Item sermo
sancti hieronimi de caritate uel sol-
licitudine sacerdotum in populo.
Initium: Hortatur nos et ammo-
net apostolus fratres karissimi dig-
na conuersatione in ecclesia dei ui-
uere cum dicit. Obsecro itaque uos
ego uinctus in domino &c. Ex
Ejusd. Comment. in Epist. ad
Ephes. C. IV. v. 1. in edit. cit.
col. 606. Omnes hi sic dicti Ser-
mones Hieronymi, ut initia, ita
et clausulas homileticas habent;
neque improbanda methodus ista
doctrinam Hieronymi cum Audi-
toribus communicandi, dummo-
do Anonymus noster aut nihil de

suo miscuisset, aut consilium suum
aperte declarasset.

XXXVI. fol. 133. Sermo sanc-
ti Augustini de uera dilectione in
libro de doctrina christiana. Idem
nunc officium impenditur Augu-
stino, sed in eo benignius, quod
Opus excerptum indicatur. Sunt
vero Excerpta clausulis homileti-
cis instructa VII. Primi, cuius ti-
tulum dedimus, initium est: Cum
ergo quatuor sint diligenda &c.
quod legitur edit. Maur. T. III.
Paris. 1689. P. 1. Lib. 1. col.
11. Secundum inscribitur: de ue-
ra Dilectione, et incipit: Om-
nium autem qui nobiscum deo frui
possunt &c. Edit. cit. Lib. 1. col.
14. Tertium de VII. uirtutibus
incipit: Magnifice igitur et salu-
briter spiritus sanctus &c. Edit.
cit. Lib. 2. col. 22. Quartum,
quibus modis quisque doctor alios
docere debeat, incipit: In Eccle-
siasticis igitur uiris et bona et be-
ne sicut queque res postulat &c.
Edit. cit. Lib. 4. col. 86. Quin-
tum, Item unde supra, incipit:
Tria igitur dictionum esse genera
&c. Edit. cit. Lib. IV. col. 88.
Sextum, Item unde supra, inci-
pit: Doctores igitur ecclesiastici
in omnibus sermonibus suis &c.
Edit. cit. Lib. 4. col. 73. Septi-
mum, Item ut supra, incipit:
Debet igitur diuinarum scriptura-
rum scrutator &c. Edit. cit. Lib.
4. col. 66. Ne vero putes Augu-
stini Textum decurrere, ut in
Editis. Saepe ὁσέα καὶ ποσέα, sae-
pius omissa quaedam, et distantia
inter se connexa.

XXXVII. fol. 144. p. 2. *Juliani pomerii dicta, differentia dilectionis. uel quid sit sua cuique tribuere.* Initium: *De Differentia diuini amoris et dilectionis seculi plura dicenda sunt fratres mei &c.* Pomerius natione Maurus, ab Isidoro Hisp. dictus Julianus, Sec. V. vixit et scripsit in Gallia. Unicum ejus, quod ad nos peruenit, Opus de Contemplatione Libris III. distinctum, ut ut ei ab Isidoro c. 12. de Script. eccl. tributum, jam a Sec. VIII. Prospero Aquit. inscribatur, dum illud Jac. Sirmondus in not. ad T. II. Concil. Gall. p. 683. germano Autori vindicaret, cui proinde Codex noster testis adfuit. Est enim, quod is repraesentat, Caput 25. et 26. Libri III. de Vita Contemplativa, prout perperam sub nomine Prosperi legitur in Bibl. PP. Lugd. T. VIII. p. 79. Verum sub finem ineptus Homiliafter noster absoluto c. 26. affuit Ideam Viri Ecclesiastici: debet esse ecclesiasticus uir acer ingenio, suavis eloquio, sacra literatura peritus &c. quae deprompta est ex elogio, quod Pomerius c. 31. Augustino texuit, ubi cum eum a seculari literatura celebraret, Noster sacram substituit, clausulaque denuo homiletica subiecta finiit: *Explicit Liber Sermonum Ambrosii. Iheronimi. Augustini Feliciter.* Quod qua fronte, non modico labore nostro experti sumus.

XXXVIII. fol. 146. alio, majoreque charactere, absque omni titulo Fragmentum Libri I. de Sermone Domini in Monte S. Augustini, quod incipit ab expositione C. V. Matth. v. 21. *Audistis ergo inquit, quia dictum est antiquis — Quid interest inter reum iudicio &c. et pertingit usque ad illa verba v. 32. ut hoc ei et uellet prouenire quod sibi. id est ut ad regnum celorum —* Exstant haec edit. Maur. T. III. P. 2. col. 174 — 82. Lectio Codicis sat proba; imo quod legit: *et ideo sicut leuius est reum esse iudicio, quam esse reum concilio. ita leuius est reum concilio. quam reum esse gebenne ignis. et leuius esse intelligatur irasci &c. melius videtur eo, quod offerunt Edita.*

XXXIX. fol. 154. Aliud Fragmentum ἀνεργαστον hoc initio: — — *tinguere et colorare lanas docuit nec distinctis auro lapillis et margaritis contexta serie &c.* Posterior Pars est Opusculi Cypriani de Habitu Virginum, quod definit: *tantum mementote nunc (tunc) nostri cum incipiet in vobis uirginitas honorari.* Non possum hic praeterire lectionem, quam nec Pearsonius nec Baluzius et Maranus in Codd. suis habuisse videntur. Ponunt illi mox sub Fragmenti principium de apostatis Angelis: *quando ad terrena contagia devoluti a caelesti vigore recesserunt; Noster vero: celesti iugo recesserunt, quod praeferet, quis*

quis

quis ad praecedens *devoluti* respexerit, ita, ut sit *jugo devolvi*,

Carmina Pieriis sponte

Notat *Pearsonius* in uno *Cod.* legi: *vigore cesserunt*, e quo adparet *to re* errore Librarii *jugo* adnexum, quod *ta cesserunt* praefigi debebat, atque hinc natum *uigore*, quod ob defectum puncti supra literam *i* evenire primum fuit.

CCXL. VIII. E. 6.

655 Codex membraneus lat. Sec. XII. Folior. 143. f. a diversis manibus, partim lineis longis, partim per duas columnas nitide exaratus, rubricisque distinctus varia complectitur, ut hic edisserimus: I. Incipit Liber Sancti Augustini Episcopi. Ad Quendam Comitem Carissimum Sibi. Initium: O mi Frater. Si cupis scire quamvis ego nesciam quam perfectissima &c. Augustini non esse dicemus etiam ad Cod. CCXLVIII. quem, si lubet, adi. Tractatus integer. Lectio sat proba.

II. fol. 23. praemisso Caput XV. elencho sequitur: Admonitio de laude caritatis. et quomodo cunctis uirtutibus preferatur. In Indice, qui in fronte Codicis manu Sec. XV. scriptus compareret, dicitur Augustini ad monicam sanctae memoriae eius genitricem; verum absone, praeterquam enim, quod in Augustini editionibus nulla ejus fiat mentio, Autor totus

quod nitidissimus *Sautelius* de suis versibus:

voluta jugis.

est in contexendis ex *Historia tripartita* et *Vitis PP.* Legendis monasticis. Incipit vero: *Tue non immemor pie petitionis o carissima mater. tibi ut rogasti scribere studui. noui enim ardorem animi tui erga scripturas diuinas. noui tibi inesse studium legendi. et implendi ea quae legis &c.* Ita porro hortatur ad humilitatem, obedientiam, continentiam in visu, sermone et vestitu cum discretione jungendam, compunctionem, orationem, pugnam contra vitia, lectionem et patientiam, parum sane adposite ad *Monicae* aut aetatem aut conditionem. Cap. ult. prolixè *Theodosii* Imp. et *Ambrosii* *Historia* narratur, ut hoc exemplo liquidum fiat, nemini obesse peccatorum numerum ad veniam, concluditurque: *Ergo si gratia domini largiente bonum opus peregeris. et ea quae beatitudini tuae scripsi cuncta perfeceris. non tuis uiribus. non tuis meritis hoc tribuas. sed illi qui in te operatur et uelle et perficere pro bona uoluntate. cuique simul est honor et potestas et imperium &c.* Autorem in *PP. Bibliothecis* et alibi diligenter quaesitum tandem T. II. *Thes. Anecd. Pezii* P. II. p. 19. reperi. Est is, si Codici *Tegernseensi*, e quo *Opusculum* editum, major fides, quam nostro, *Adelberus* incertae sedis Episc. et Mater illa *Nonuinda Reclusa.*